

Praktiska Sverige AB

Rektorn vid Jönköpings Praktiska Gymnasium

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn av den fristående gymnasieskolan
Jönköpings Praktiska Gymnasium
i Jönköpings kommun

Tillsyn i Jönköpings Praktiska Gymnasium

Skolinspektionen genomför under 2012 och 2013 tillsyn i 44 gymnasieskolor som har Praktiska Sverige AB som huvudman. Jönköpings Praktiska Gymnasium besöktes av Skolinspektionen den 2-4 oktober 2012.

Fakta om skolan

Huvudman för Jönköpings Praktiska Gymnasium är Praktiska Sverige AB med organisationsnummer 556257-5786.

Jönköpings Praktiska Gymnasium startade läsåret 2006/2007. Läsåret 2012/2013 bedriver skolan följande utbildningar.

Årskurs 1 och 2:

- Det nationella bygg- och anläggningsprogrammet, inriktningar husbyggnad, måleri.
- Det nationella fordons- och transportprogrammet, inriktningar karoseri och lackering, personbil.
- Det nationella hantverksprogrammet, inriktning florist.
- Det nationella restaurang- och livsmedelsprogrammet, inriktning bageri- och konditori.
- Samt introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val och yrkesintroduktion.

Årskurs 3:

Specialutformade program närliggande:

- Byggprogrammet inriktningar måleri, golv, mureri – utbildningarna ska i bidragshänseende föras till byggprogrammet.
- Fordonsprogrammet – utbildningen ska i bidragshänseende föras till fordonsprogrammet.
- Hantverksprogrammet inriktning florist – utbildningen ska i bidragshänseende föras till hantverksprogrammet.
- Industriprogrammet inriktning svets – utbildningen ska i bidragshänseende föras till industriprogrammet.
- Livsmedelsprogrammet inriktning bageri – utbildningen ska i bidragshänseende föras till livsmedelsprogrammet.

Samt individuella program.

Skolan har även godkännande för det nationella industritekniska programmet med inriktningarna processteknik, driftsäkerhet och underhållsteknik, produkt- och maskinteknik samt svetsteknik, det nationella samhällsvetenskapsprogrammet inriktning medier, information och kommunikation samt det nationella naturbruksprogrammet inriktning djur. Skolan bedriver dock ingen utbildning på dessa program.

Skolan följer Lgy 11 (årskurs 1 och 2) och Lpf 94 (årskurs 3).

Jönköpings Praktiska Gymnasium har 98 elever varav 15 deltar i försöksverksamheten med lärlingsutbildning. 26 elever deltar i introduktionsprogram, varav 12 i yrkesintroduktion och 14 i programinriktat individuellt val, och 6 elever deltar i individuella program. Eleverna kommer från Jönköpings, Vaggeryds, Mullsjö, Aneby, Gislaved, Habo, Nässjö, Eksjö, Skillingaryd och Ydre kommuner. Skolan ligger i området Ekshagen några kilometer öster om Jönköpings centrum.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen varit i kontakt med Jönköpings kommun angående kommunens rätt till insyn. Jönköpings kommun uppger att kommunen genom utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden genomfört ett besök vid skolan den 11 oktober 2011. Av dokumentation som Skolinspektionen fått del av framgår att kommunen informerat sig via intervjuer med skolledning, personal och elever och att skolans inriktning är "att eleverna ska vara anställningsbara när de lämnar skolan". I återkopplingen till skolledningen anger kommunen förbättringsmöjligheter i form av fler schemapositioner för att kunna erbjuda stöd till elever, behovet av ett större bibliotek och hur man organisatoriskt kan möta att eleverna befinner sig på olika nivåer.

Kunskapsresultat

Skolverkets statistik för läsåret 2011/2012 visar att skolans genomsnittliga betygspoäng är 12,2 vilket är ungefär i nivå med skolans resultat de senaste tre åren. Den genomsnittliga betygspoängen för riket totalt är 14, 0. Vidare är det 69 procent av eleverna som fullföljer utbildningen med slutbetyg inom fyra år. Skolverkets statistik visar också att det är 19 av totalt 34 elever som får slutbetyg och att färre än 10 når grundläggande behörighet till universitet och högskola. Exempel på kärnämneskurser med låg måluppfyllelse är Naturkunskap A och Projektarbete där 32 respektive 16 procent inte når godkänt betyg.

Skolans sammanställning av resultat på nationella prov för läsåret 2011/2012 visar att två tredjedelar av eleverna hade IG i Matematik A, nära hälften i Svenska B och en femtedel i Engelska A. Sammanställningen visar också att andelen elever med slutbetyg varierar kraftigt mellan skolans olika utbildningar. Även om skolan inte redovisat måluppfyllelse per kurs framgår det att det främst är i kärnämnes- och andra teoretiska kurser som andelen icke godkända

betyg är högst. Trots att skolan har låg måluppfyllelse är det enligt Skolverkets statistik 79 procent av eleverna som har utökat program, vilket är en högre andel än föregående år.

Helhetsbedömning

I Jönköpings Praktiska Gymnasium är det en tredjedel av skolans elever som går introduktionsprogram eller individuella program. Det innebär att eleverna inte har de godkända betyg från grundskolan som krävs för behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan. Skolan har därmed en stor utmaning att hjälpa dessa elever att nå godkänt betyg i grundskoleämnena och att klara gymnasieutbildningen. Skolverkets statistik visar att skolan hittills inte varit framgångsrik i att ge alla elever förutsättningar till en fullföljd utbildning med godkända betyg. Skolans genomsnittliga betygspoäng läsåret 2011/2012 är 12,2. Den genomsnittliga betygspoängen beräknas på de 19 (av 34) elever som får slutbetyg.

Det är särskilt i teoretiska kurser som måluppfyllelsen är låg. Samtidigt är det där som skolan har störst undervisningsgrupper och eleverna uppges ha lägst motivation. Skolan måste noga analysera de förutsättningar den ger eleverna att lyckas med hela utbildningen och inte bara de delar som eleverna är mest motiverade för. I alltför stor utsträckning är det så att skolan erbjuder något som eleverna måste anpassa sig till, trots att skolans uppgift är att anpassa undervisningen efter elevernas förutsättningar.

Skolinspektionen vill också framhålla att skolans uppgift inte enbart är att utbilda arbetskraft utan också att fostra aktiva medborgare i ett demokratiskt samhälle, som genom en god grundutbildning med godkända betyg har beredskap för konjunktursvängningar och strukturomvandlingar.

Vikten av ett väl fungerande arbete med särskilt stöd och en elevhälsa med tillgång till samtliga kompetenser krav kan inte nog understrykas i sammanhanget. För närvarande har studie- och yrkesvägledaren en central roll i uppföljningen av elevernas utveckling. Detta tillsammans med skolsköterskans insatser täcker inte behoven av att undanröja hinder för elevernas lärande och utveckling på skolan. Rektorn har förtydligat arbetsgången vid behov av särskilt stöd, och håller på att bygga ut elevhälsan. Det måste vara en prioriterad åtgärd att skolan uppfyller skyldigheten att ge eleverna det stöd de behöver.

Rektorn har analyserat skolans utvecklingsbehov och är klar över hur viktigt det är för elevernas motivation att de förstår vilket sammanhang de ingår i. Måleri- och bageriutbildningarna utgör goda exempel på att utbildningen bildar en meningsfull helhet för eleverna, och tillvägagångssätt som åstadkommer detta behöver spridas och utvecklas ytterligare på skolan. Rektorn arbetar för att stärka de forum för samråd med eleverna som finns, men eleverna behöver också tränas i att bli mer delaktiga i utformningen och innehållet i undervisningen så att de får ett reellt inflytande.

Rektorn har en plan för sitt pedagogiska ledarskap och idéer om framgångsfaktorer i förhållande till eleverna, och sådana utvecklingsinsatser för arbetet med undervisning och lärande måste skyndsamt omsättas i konkret handling. Utvecklingsinsatserna behöver även omfatta fler åtgärder än de tankar om att öka infärgningen som återkommer i intervjuvaren.

Skolan genomsyras av ett engagemang att ta hand om eleverna men behöver, i syfte att öka måluppfyllelsen, mer systematiskt arbeta med utveckling av undervisningsmetoder utifrån analys av resultaten. En utgångspunkt är skolans kvalitetsrapport med resultatmått. Ännu har man emellertid inte använt dessa som underlag för att identifiera utvecklingsbehov. En åtgärd som rektorn har genomfört i kvalitetssäkrande syfte är att skolan avstår från att ge lärlingsutbildning i brist på lämpliga arbetsplatser för arbetsplatsförlagd utbildning.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Praktiska Sverige AB att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 24 juli 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Informera eleverna om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd samt om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen.
- Klargöra för elever vilka mål utbildningen har och vilka rättigheter eleverna har.
- Se till att undervisningen utgår från och omfattar examensmålen respektive programmålen samt ämnesplaner och kunskapskrav respektive kursplanernas krav.
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål.
- Anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd. De ska också informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Rektorn ansvarar för att sådan information lämnas. Kravet på information utvecklas i läroplanen där det anges att elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har.

Rektorn vid Jönköpings Praktiska Gymnasium uppger sig i intervju med Skolinspektionen vara övertygad om att personalen ger eleverna övergripande information om utbildningen, men säger också att denna inte är befäst hos eleverna. Enligt rektorn har skolan inte någon övergripande planering för att säkerställa att eleverna ges information om sina rättigheter och skyldigheter. Lärarna uppger att skolan inte systematiskt informerar eleverna om deras rättigheter, men att rektorn på föräldramöte informerat om likabehandlingsplanen och närvaro. Eleverna ger exempel på en specifik lärare som informerar om

deras rätt till inflytande, men de flesta intervjuade elever upplever inte att de fått sådan information. Skolinspektionen möter flera elever som inte vet om de deltar i introduktionsprogram eller i nationellt program.

Undervisning för elever i gymnasieskolan ska ske mot de examensmål som finns för varje nationellt program. För elever som påbörjat sin utbildning i gymnasieskolan före 1 juli 2011 ska undervisningen istället ske mot de programmål som gällde tidigare. Undervisningen ska även utgå ifrån ämnesplanerna. De anger målen och det centrala innehållet för undervisningen i varje enskilt ämne och kurs. För elever som påbörjat sin utbildning i gymnasieskolan före den 1 juli 2011 ska undervisningen istället utgå ifrån kursplanerna. De anger kursens mål och den kunskapsnivå som alla elever minst skall ha uppnått vid kursens slut.

De intervjuade lärarna ser infärgning som en möjlighet att arbeta mot examensmålen, alltså att programmets karaktär får genomslag även i de ämnen som inte är programgemensamma, men det är enbart enstaka lärare som beskriver systematiskt arbete mot examensmål i sin egen undervisning. Lärarna i gymnasiegemensamma ämnen uppger att mentorerna går igenom examensmål, men flera intervjuade elever känner inte till att sådana mål finns.

De intervjuade lärarna beskriver sinsemellan olika hur de förmedlar kursmålen till eleverna. Ett par av lärarna redogör för att de inte bara berättar om målen utan också håller dem aktuella under kursens gång. Intervjuade elever bekräftar att några lärare gör grundliga genomgångar och stämmer av målen under kursens gång, men säger att andra bara ger dem ett papper med ämnesplanen. Även när det gäller vilka mål den arbetsplatsförlagda utbildningen är inriktad mot har eleverna olika erfarenhet, så att en del får detta beskrivet medan merparten inte känner till vilka mål man arbetar mot där. Enligt eleverna handlar informationen inför arbetsplatsförlagt lärande om att passa tider och hur man ska bete sig. Intervjusvaren bekräftas vid arbetsplatsbesök där både handledare och elever på olika utbildningar uppger att den arbetsplatsförlagda utbildningen består av de på arbetsplatsen förekommande uppgifterna och att varken handledare eller elever i regel känner till hur elevernas arbetsuppgifter förhåller sig till kursplanerna. De intervjuade handledarna uppger att de inte fått information om vad skolan förväntar sig av dem mer än att eleverna "ska se verkligheten" eller "ska göra allt".

I läroplanen anges att lärarna ska samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål.

Både lärare, elever och rektor ger exempel på samverkan under föregående läsår mellan matematik och karaktärsämnen men bara enstaka exempel vad gäller övriga ämnen. Lärarna i gymnasiegemensamma ämnen beskriver svå-

righeten med att programanpassa undervisningen när det finns elever från tre program i samma undervisningssituation.

I läroplanen anges att lärarna ska utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Även skollagen betonar att hänsyn ska tas till elevernas olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Lärare i yrkesämnen uppger att infärgning diskuteras för att bättre anpassa undervisningen till eleverna. Några elever berättar att läraren hjälper var och en att nå så långt som möjligt, men enligt de intervjuade eleverna är det vanligast att alla elever får samma uppgifter som ska göras på samma sätt, med undantag för elever som har lässvårigheter eller om elever själva tar initiativ till individanpassade uppgifter. Elevintervjuer liksom lektionsbesök visar att det förekommer dialogpedagogik men den teoretiska undervisningen har stora inslag av faktabetonade instuderingsuppgifter som eleverna får arbeta självständigt med. Ett exempel från en lärare på hur eleverna stimuleras är att de fått välja redovisningssätt. Rektorn beskriver att lärarna har respekt för individen och därför hittar deras respektive behov, men rektorn anser också att arbetet med undervisning och lärande behöver utvecklas när det gäller variation.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 4 §, 11 §, 16 kap. 6 och 21 §§ skollagen, Lgy 11 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 1 kap. 4 § gymnasieförordningen/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 1.1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 1.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande och 1 kap. 4 och 6 §§ 1992 års gymnasieförordning

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.
- Ange utformningen av elevernas inflytande i planeringen av verksamheten.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. I läroplanen utvecklas detta krav och det tydliggörs att läraren svarar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Den närmare utformningen av inflytandet ska, enligt skollagen, anges i samband med planering av verksamheten.

Av Jönköpings Praktiska Gymnasiums dokumentation och intervjun med rektorn framgår det att skolan inte har angett den närmare utformningen av inflytandet i samband med planering av verksamheten. Intervjuade lärare uppger att de arbetar olika med att ge eleverna utrymme för inflytande och det är bara en del av dem som låter eleverna komma till tals på planeringsstadiet, utifrån målen, medan andra lärare själva gör planeringen och därefter kan låta eleverna ha synpunkter. Lärarna anser att de behöver bli bättre på elevinflytande. Eleverna bekräftar lärarnas bild att en del lärare bjuder in dem aktivt medan andra själva styr arbetet. Även huvudmannens egen enkätundersökning för läsåret 2011/12 bekräftar bilden av elevernas inflytande är begränsat. Endast 38 procent av de elever som besvarat enkäten instämmer i att de kan vara med och påverka hur kurser och lektioner läggs upp.

Sammanfattningsvis visar utredningen att alla elever inte har ett reellt inflytande över undervisningen och att den närmare utformningen av inflytandet inte anges i samband med planeringen av verksamheten. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 §, 14 § skollagen, Lgy11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero**Bedömning**

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

- Utarbeta ordningsregler under medverkan av eleverna.
- Genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Se till att åtgärderna i planen mot kränkande behandling motsvarar identifierade behov på skolan och att planen innehåller en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder genomförts.

Motivering

Enligt skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Det är rektorn som ska besluta om ordningsregler.

Vid Jönköpings Praktiska Gymnasium finns ordningsregler som enligt intervjuade elever inte är utarbetade under medverkan av eleverna. Enligt rektorn är ordningsreglerna upprättade i samråd med eleverna under föregående läsår (innan rektorn tillträdde), medan rektorn tillfogat konsekvenser om ordningsreglerna inte följs. Rektorn bedömer inte heller att reglernas innehåll är i linje med avsikten med bestämmelsen om ordningsregler, nämligen att involvera eleverna i ett gemensamt arbete på skolan för att åstadkomma en god studiemiljö.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Enligt intervjuerna med rektorn, lärare, övrig personal och elever kan det förekomma rått språkbruk mellan eleverna. Intervjuade elever anser att detta enbart är på skämt, men enligt både elever och lärare reagerar lärarna när de är inom hörhåll. Intervjuerna visar emellertid att det inte förekommer något systematiskt förebyggande arbete för att motverka detta, vilket rektorn anser behövs.

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Jönköpings Praktiska Gymnasium har en plan mot diskriminering och kränkande behandling för läsåret 2012/13. Planen innehåller emellertid inte åtgärder som ska vidtas under året utifrån en kartläggning av skolans behov. De åtgärder som finns i planen är generella och är inte anpassade utifrån skolans behov. Den innehåller heller inte någon redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder genomförts.

Sammanfattningsvis visar utredningen att ordningsreglerna inte är utarbetade under medverkan av eleverna, att det inte genomförs tillräckliga åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling och att planen mot kränkande behandling inte motsvarar kraven. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

5 kap. 5 §, 6 kap. 7-8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Ge eleverna det särskilda stöd de behöver.

Motivering

I skollagen anges att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Vidare ska enligt skollagen ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Enligt intervjuerna med rektorn och personalen vid Jönköpings Praktiska Gymnasium blir rektorn informerad och beslutar om att genomföra en utredning när elever riskerar att inte nå målen. Specialpedagogisk kompetens, kurator och psykolog är inte tillgängliga på skolan för att samråda vid utredning, utan elevhälsoteamet som är aktivt i såväl uppmärksammande- och utredningsfasen består av rektorn och skolsköterskan.

En av lärargrupperna uppger att i yrkesämnen upprättas inte åtgärdsprogram även om eleverna befaras inte nå godkänt betyg. Eleverna beskriver att åtgärdsprogram upprättas om man "ligger efter" och att de består av en uppräkningslista av vad eleverna ska göra. Enligt personal behöver beskrivningarna av behov och åtgärder förbättras i åtgärdsprogrammen. De till Skolinspektionen insända exemplen på åtgärdsprogram bekräftar att beskrivningen av elevens behov är otydlig i förhållande till vilka mål eleven riskerar att inte nå. Skolans åtgärder framgår inte och innehållet i åtgärdsprogrammen handlar huvudsakligen om vad eleven ska ta igen. Personal uppger i intervju att elever i behov av särskilt stöd blir tillfrågade om hur deras inläring bör gå till för att bäst stötta dem. I övrigt är pedagogiska insatser som går ut på alternativa sätt att nå må-

len än vad som förekommer i den vanliga undervisningen sällsynta i exemplen på åtgärdsprogram, vilket även bekräftas i intervjuer med bland annat rektorn.

Elever berättar att de hänvisas till de stödtimmar som är utlagda utanför ordinarie lektionstid, där de får ta igen vad de ligger efter med, och att det är elevens ansvar att gå dit. En elev beskriver att den enda möjligheten att få hjälp med en kurs kolliderade med andra delar av utbildningen. Skolan har ingen lärare i gymnasiekurserna i matematik innevarande termin trots att det finns elever med dokumenterat behov av särskilt stöd i matematik och trots att måluppfyllelsen i matematik är låg och är ett bekymmer för skolan.

Lärarna i yrkesämnena uppger i intervju att de tror att eleverna får det stöd de behöver i dessa ämnen, samtidigt som elever kan befaras få IG. Annan personal beskriver att det finns stort behov av stöd på skolan, och att elevhälsan är underdimensionerad. Rektorn uppger att under vårterminen 2012 var det 40-50 procent av eleverna som var i behov av någon typ av stöd.

Ogiltig frånvaro kan vara en signal om att eleven är på väg att halka ur utbildningen. Företrädare för elevhälsan uppger i intervju att de bedömer närvaron som god i årskurs 1 och som relativt god i årskurs 2 och 3. Intervjuade elever upplever dock att upp till hälften av eleverna i vissa klasser är frånvarande, men att skolan inte bryr sig om detta och att budskapet från läraren är att det är deras eget ansvar att komma till skolan. Mentorerna berättar i intervju att de ringer hem till eleven på morgonen så snart en elev är frånvarande, och de ska rapportera till rektorn varje fredag. De berättar också att åtgärden om eleven inte kommer är att skicka ett brev. Representanter för elevhälsan bekräftar dessa rutiner och att nästa steg blir kontakt med CSN. Detta har enligt skolans egen statistik skett för 4 elever läsåret 2011/2012, och enligt samma källa har 8 elever avbrutit sina studier under läsåret (om det beror på övergång till annan utbildning framgår inte). Enligt Skolverkets statistik var det 31 procent av eleverna vid skolan som inte fullföljde utbildningen inom fyra år. Skolans rutin när elever uppvisar sådana svårigheter i skolsituationen består dock endast av samtal med skolsköterska eller studie- och yrkesvägledare.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Samtliga elever i behov av särskilt stöd får inte det och stödet är inte i tillräcklig utsträckning anpassat utifrån elevernas behov. Åtgärdsprogram har inte utarbetats för samtliga elever i behov av särskilt stöd och innehållet i åtgärdsprogrammen motsvarar inte författningarnas krav. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

- Se till att lärarna får stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.
- Informera eleverna om grunderna för betygssättningen.

Motivering

Rektorn har i skollagen ett utpekat ansvar för att betyg sätts i enlighet med de föreskrifter som gäller för betygssättning.

Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 667) är syftet med bestämmelsen att särskilt markera rektorns ansvar för en rättvis och likvärdig betygssättning. Det innebär att rektorn måste se till att lärarna är förtrodda med regelverket och att de ges stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Vidare ska eleverna informeras om de grunder som tillämpas vid betygssättningen.

Enligt Skolverkets allmänna råd för bedömning och betygssättning i gymnasieskolan (SKOLFS 2012:33) så bör rektorn se till att det finns rutiner för kunskapsbedömning vid arbetsplatsförlagt lärande samt skapa förutsättningar för lärarnas arbete med likvärdig bedömning och betygssättning.

Skolans lärare är i huvudsak ensamma i sina ämnen. Rektorn och lärargrupperna berättar att rektorn tagit initiativ till ämnesträffar med andra Praktiska gymnasier, vilket sker någon gång om året. I de ämnen där det finns nationella prov har sambedömning skett. Båda lärargrupperna berättar att det i övrigt inte finns något organiserat arbete för att jämföra bedömningar, till exempel inför betygssättning. En av lärargrupperna uppger att anledningen till att elever får betyget Icke godkänt/F är att det saknas underlag, vilket inte är i enlighet med bestämmelserna för betygssättning. Fem av skolans tolv lärare saknar lärarutbildning, vilket ställer särskilda krav på rektorn i arbetet med likvärdig bedömning och betygssättning.

De intervjuade eleverna vet att det finns betygskriterier/kunskapskrav, men de upplever inte att alla lärare hänvisar till dessa vid bedömning av elevens kunskaper. Enligt elevintervjuerna bedömer handledarna när eleverna har arbetsplatsförlagt lärande hur väl eleven utför arbetet på en skala med ett antal steg. Elever uppger också att det är genom att eleven fyller i sin veckorapport som läraren får information om vilka arbetsuppgifter som ingår i handledarens bedömning. Eleverna vet inte om det är betygskriterierna för A-F (MVG-IG) som handledarna bedömer mot. En av lärargrupperna bekräftar att de inte alltid har

betygskriterier/kunskapskrav framme när de återkopplar elevernas kunskaper, eftersom de upplever det svårt att intressera eleverna för detta. Vidare berättar lärarna att vid kontakt med handledarna på arbetsplatsen diskuteras normalt inte elevens prestationer med betygskriterier/kunskapskrav som gemensam grund. Intervjuade handledare bekräftar att de inte är insatta i dessa. Både handledare och elever på arbetsplatserna uppger att det inte förekommer någon återkoppling till eleven utifrån betygskriterier/kunskapskrav.

Sammanfattningsvis visar utredningen att lärarna inte får tillräckligt stöd för att sätta likvärdiga och rättvisa betyg och att eleverna inte av alla lärare blir informerade om grunderna för betygsättningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 34 §, 3 kap. 14-15, 17 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn måste se till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning för att verksamheten som helhet ska inriktas mot de nationella målen.
- Rektorn måste se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete och att resultaten omsätts i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Det är enligt läroplanen rektorns ansvar att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Vidare anges i skollagen att det är rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål).

Rektorn vid Jönköpings Praktiska Gymnasium är vid tiden för tillsynsbesöket relativt nytillträdd. Rektorn redogör i intervjun för behov av utveckling av utbildningen men uppger också att mycket tid gått åt till att lösa personalsituationen som uppstod när en annan av koncernens skolor avvecklades och flera lärare som även tjänstgjorde på denna skola slutade, samt att mycket tid i bör-

jan även gått åt till strukturfrågor. Det innebär att rektorn till exempel inte hunnit gå in i diskussioner om undervisningsmetoder och elevinflytande. De intervjuade lärarna bekräftar att rektorn har ambitioner att föra skolan framåt men att insatserna än så länge snarare är avsikter än konkreta aktiviteter.

En av rektorns första arbetsuppgifter var att sammanställa en kvalitetsrapport, men denna är enligt rektorn ofullständig då det vid tillfället inte fanns lärare som kunde ge material till analyser av resultat eller sätta metoderna i relation till dessa. Kvalitetsrapporten utgör därmed inte ett tillräckligt underlag för att utveckla utbildningen. Skolinspektionens granskning av kvalitetsrapporten bekräftar att den tillsammans med bilagor och insänd resultatstatistik utgör ett underlag för analyser av skolans verksamhet, men att sådana inte finns redovisade och inte heller utvecklingsbehov och åtgärder föranledda av resultaten.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i det pedagogiska ledarskapet och att det saknas ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolan. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 9 §, 4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.6 Rektors ansvar

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning.

- Se till att det finns elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser och att tillgången organiseras så att elevhälsan ges förutsättningar att uppfylla funktionen att dels vara förebyggande och hälsofrämjande, dels stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För de medicinska, psykologiska och psykosociala insatserna ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Vid Jönköpings Praktiska Gymnasium arbetar en skolsköterska kontinuerligt i verksamheten. Vid skolan saknas tillgång till kurator, men enligt intervju med rektorn finns planer på att anställa en kurator. Specialpedagogisk kompetens, psykolog och läkare finns centralt inom Praktiska men är enligt intervjuade lärare och företrädare för elevhälsan inte tillgängliga på skolan för att samråda vid utredning eller annars samverka med övriga elevhälsan och personalen. De anlitas inte heller för att generellt bidra till elevernas utveckling mot utbildningens mål, som till exempel uppföljning av och arbete med lärmiljöer, elevernas arbetsmiljö i stort och skolans värdegrund. Intervjuade elever känner inte till att det finns några andra funktioner i elevhälsan än skolsköterskan.

Sammanfattningsvis visar utredningen att skolan saknar tillgång till samtliga föreskrivna kompetenser i elevhälsan. Utifrån skolans låga kunskapsresultat och den höga andelen elever i behov av särskilt stöd så uppfylls, enligt Skolinspektionens bedömning, elevhälsans funktion att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål och att verka förebyggande och hälsofrämjande endast delvis vid skolan. Huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med utbildningens omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Se till att handledarna ges information och utbildning om utbildningens innehåll och mål.
- Se till att innehållet i utbildningskontrakten motsvarar författningarnas krav.
- Rektorn måste besluta om förläggningen av kurser till arbetsplatser och om hur fördelningen av denna förläggning ska göras över läsåren.
- Upprätta en plan för utbildningen på varje introduktionsprogram som visar utbildningens innehåll.

- Ge eleverna tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering

Information och stöd till handledare

De handledare som ska utses enligt gymnasieförordningen och förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning ska ha nödvändiga kunskaper och erfarenheter.

I "Kvalitet i gymnasial lärlingsutbildning" (prop. 2010/11:104 s. 21) bedöms handledarnas kompetens som avgörande för kvaliteten i den gymnasiala lärlingsutbildningen. Med kompetens avses dels djup och bredd i yrkeskunskaperna, dels kunskap om lärlingsutbildningens förutsättningar, till exempel de mål och kunskapskrav som finns för den gymnasiala lärlingsutbildningen. Vidare fastslås att skolhuvudmannen har ett stort ansvar när det gäller att tillse att handledarna har den kunskap och erfarenhet som krävs för uppdraget. Det innebär att skolhuvudmännen bör ge handledare information, stöd och utbildning kring lärlingsutbildningens innehåll, mål, ramar och ansvarsfördelningen mellan skola och arbetsplats.

Enligt intervjuer med lärare, elever och handledare är handledarna i allmänhet inte insatta i innehållet i de kursplaner som den arbetsplatsförlagda utbildningen ska styras av, och inte heller de betygskriterier som ska användas i bedömningen av elevernas kunskaper. Enligt rektorn finns en 7,5 poängs högskoleutbildning på annan ort som handledarna erbjuds, men få har genomfört den. Huvudmannen eller rektorn har dock inte följt upp orsakerna till detta och inte heller på annat sätt säkerställt att handledaren känner till vilka delar av kursen som den arbetsplatsförlagda utbildningen ska tillgodose eller vilka betygskriterier som elevernas prestationer ska bedömas mot.

Utbildningskontrakt

I skollagen och förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning framgår att ett utbildningskontrakt ska upprättas för varje elev som går gymnasial lärlingsutbildning och den arbetsplats som ingår i den arbetsplatsförlagda utbildningen. I avtalet ska det anges vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa.

Skolinspektionen har tagit del de utbildningskontrakt som upprättats. Kontrakten motsvarar dock inte kraven på innehåll eftersom de inte anger vilka delar av utbildningen som ska förläggas till arbetsplatsen och omfattningen av dessa delar.

Rektors beslut om förläggning av kurser i lärlingsutbildningen

Arbetsplatsförlagt lärande ska enligt gymnasieförordningen förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor. Rektorn ska besluta om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsaren ska göras.

Dokumentstudier liksom intervjun med rektorn vid Jönköpings Praktiska Gymnasium visar att rektorn inte fattat beslut om förläggning av hela eller delar av kurser till arbetsplatser.

Plan för introduktionsprogram

I skollagen anges att utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. En elev som har påbörjat ett introduktionsprogram har rätt att fullfölja utbildningen hos huvudmannen enligt den plan som gällde när utbildningen inleddes.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 805) anges att planen ska ange utbildningens syfte, längd och huvudsakliga innehåll.

De dokument som Jönköpings Praktiska Gymnasium har sänt in i samband med tillsynen kan inte anses utgöra en plan för utbildningen på skolans introduktionsprogram. I dokumenten anges inte utbildningens syfte, längd och huvudsakliga innehåll.

Tillgång till skolbibliotek

Enligt skollagen ska elever i gymnasieskolan ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Vid Jönköpings Praktiska Gymnasium finns ett rum med skönlitteratur och visst referensmaterial. En del av bibliotekets böcker finns i låsta skåp med begränsad tillgång för eleverna och en del utgörs av gruppuppsättningar av böcker som används i undervisningen i svenska. Enligt rektorn förvaras böcker i yrkesämnen hos respektive utbildning. Intervjuade elever i olika grupper uppger att de aldrig varit i skolans bibliotek, men att de gjort studiebesök på stadsbiblioteket, och lärarna uppger i intervju att de ibland använder detta. Rektorn anser att skolans bibliotek motsvarar lagens krav, men att det bättre kan integreras i skolans pedagogiska verksamhet. Eftersom skolans bibliotek inte fullt ut utgör en gemensam och ordnad resurs av medier och information

som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och då det inte används i skolans pedagogiska verksamhet uppfylls inte kravet på skolbibliotek.

Sammanfattningsvis framgår av utredningen att information till handledare inte ges, att utbildningskontrakt inte upprättas i enlighet med författningarnas krav och att rektorn inte beslutar om hur förläggning och fördelning av kurser till arbetsplatser över läsåren ska göras. Dessutom saknas plan för skolans introduktionsprogram som uppfyller kraven och skolans elever har inte tillgång till skolbibliotek. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 36 §, 16 kap. 11-11 a §§, 17 kap. 7, 15 §§ skollagen, 4 kap. 12, 14 §§ gymnasieförordningen/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med 5 kap. 15 § 1992 års gymnasieförordning samt 7, 11-12 §§ förordning (2007:1349) om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning

Huvudmannaskap och godkännande

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med skolans rutiner för klagomål.

- Informera om rutinerna för klagomål på ett sådant sätt att de blir kända.

Motivering

Huvudmannen ska enligt skollagen ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Information om rutinerna ska lämnas på lämpligt sätt.

I förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 673) poängteras att det är nödvändigt att informationen om rutinerna lämnas på sådant sätt att de blir kända för dem som vill lämna klagomål.

För Jönköpings Praktiska Gymnasium kan elever och föräldrar lämna klagomål via skolans webbplats, men det är bara någon enstaka av de intervjuade eleverna som känner till huvudmannens klagomålshantering. I övriga intervjuade grupper uppger eleverna att de går till rektorn eller en viss lärare som de har förtroende för om de har några synpunkter, men att de inte vet att det finns ytterligare möjligheter att framföra klagomål. Rektorn uppger att vid tiden för tillsynsbesöket har detta ännu inte blivit etablerat hos eleverna.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister när det gäller att informera om huvudmannens rutiner för klagomål. Verksamheten uppfyller

därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda
bristerna.

Författning

4 kap. 8 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit avdelningsjurist Ingrid Brännare
och jurist Susanna Åhgren.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Monika Ivarsson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn hos alla huvudmän för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om kommunen/ huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.** För fristående huvudmän granskas dessutom **huvudmannaskap och godkännande.**

För fristående skolor genomförs en tillsyn som är sammanhållen. Detta innebär att fristående skolor inom samma utbildningsföretag, oavsett geografisk hemvist, besöks under en viss period. Denna tillsyn rör enbart utbildningsföretag med två eller flera skolor.

Tillsynsplanen för dessa utbildningsföretag finns publicerade på Skolinspektionens hemsida.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag, i valda delar, för åk 3 är utgångspunkt för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

När hänvisning görs till 9 kap. 8 § 1985 års skollag är det bestämmelsens lydelse före den 1 mars 2010 som avses. I de fall hänvisningar görs till 2 kap. förordningen (1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet avses dess lydelse före den 1 februari 2011, om inte annat särskilt anges. I ärendet tillämpas gymnasieförordning (1992:394), om inte annat särskilt anges.

Av beslut om förklaring om rätt till bidrag till skolan framgår att skolan ska följa 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94). Det innebär att bindande föreskrifter i läroplanen kan läggas till grund för Skolinspektionens beslut.

Tillsynen av fristående gymnasieskolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Varje huvudman får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan utan i vilken utsträckning verksamheten, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering till företrädare för huvudmannen. Dessa ges också möjlighet att ta del av och att lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits på skolan inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se/Tillsyn